

Rafał Leśniczak

Wizerunek Caritas Archidiecezji Łódzkiej na portalach expressilustrowany.pl oraz dzienniklodzki.pl

Łódzkie Studia Teologiczne 27/2, 165-180

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

KS. RAFAŁ LEŚNICZAK

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

WIZERUNEK CARITAS ARCHIDIECEZJI ŁÓDZKIEJ NA PORTALACH EXPRESSILUSTROWANY.PL ORAZ DZIENNIKŁODZKI.PL

Słowa kluczowe: Internet, www, portal, wizerunek, Caritas, instytucja charytatywna, Kościół katolicki

1. Wprowadzenie. 2. Przedmiot badań – charakterystyka. 3. Materiał badań medioznawczych. 4. Metoda badań. 5. Wyniki badań. 6. Weryfikacja hipotezy badawczej i wnioski

1. WPROWADZENIE

Niniejszy artykuł odnosi się do sposobu postrzegania przez wybrane portale internetowe ważnej misji Kościoła katolickiego, jaką jest posługa charytatywna. Jest ona praktyczną formą realizacji przykazania miłości bliźniego przez uczniów Chrystusa, z Jego inspiracji i w ścisłej z Nim łączności. Ma charakter społeczny, dostrzegalny na różnych poziomach życia wspólnotowego (w rodzinie, społeczności lokalnej, państwie, międzynarodowej społeczności globalnej). Działalność charytatywna ma na celu zmniejszenie lub usunięcie wszelkiego niedostatku z życia ludzi oraz zaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych, w celu osiągnięcia odpowiedniego rozwoju osobowego¹.

Podjęte przez autora badania miały na celu określenie wizerunku Caritas Archidiecezji Łódzkiej², w szczególności wybranych ważniejszych form jej pracy charytatywnej, podejmowanych w 2015 i 2016 r. (praca w świetlicach środowiskowych miasta Łodzi, w punktach pomocy charytatywnej oraz posługa kuchni społecznej). Między 8 grudnia 2015 a 20 listopada 2016 r. trwał w Kościele katolickim Nadzwyczajny Rok Miłosierdzia, został ogłoszony 13 marca 2015 r. przez papieża Franciszka³. Z tego też powodu autor artykułu jako czas podjętych badań medioznawczych

¹ W. Przygoda, *Posługa charytatywna Kościoła w Polsce*, Lublin 2004, 39.

² Autor stosuje w niniejszym artykule skrót CAŁ na oznaczenie Caritas Archidiecezji Łódzkiej.

³ B. Polański, *Boże Miłosierdzie w życiu i posłudze św. Jana Bosko*, *Seminare. Poszukiwania naukowe* 38 (2017) 3, 23-24.

wybrał lata 2015–2016, które stanowiły istotny kontekst działań organizacji niosących pomoc drugiemu człowiekowi.

2. PRZEDMIOT BADAŃ – CHARAKTERYSTYKA

Caritas Archidiecezji Łódzkiej (CAŁ) jest instytucją charytatywną Kościoła katolickiego, działającą jako kościelna osoba prawna i której zasadniczym terenem działania jest obszar archidiecezji łódzkiej⁴. Szczegółowe cele, zakres, przedmiot i zasady działania łódzkiej Caritas określa specjalny statut⁵. Zdaniem Jarosława Koral, ww. kościelna organizacja, w sposób najpełniejszy odpowiada na wielorakie potrzeby ludzi dotkniętych problemem bezrobocia, bezdomności, narkomanii, kryzysu w rodzinie, wzrostu patologii i postępującego ubożenia ludności⁶. Adresatami codziennej troski Caritas są także sieroty i półsieroty, dzieci niepełnosprawne umysłowo i opóźnione w rozwoju, ludzie chorzy psychicznie, niezdolni do normalnego życia w społeczeństwie, ludzie chorzy i niepełnosprawni⁷. Działalność organizacji należy postrzegać nie tylko z punktu widzenia kościelnego, ale w szerokiej perspektywie społeczno-politycznej. Caritas ze swoimi inicjatywami charytatywnymi zwraca się do osób różnych wyznań, także do osób niewierzących⁸.

3. MATERIAŁ BADAŃ MEDIOZNAWCZYCH

Materiał badań medioznawczych został wyodrębniony na podstawie przeprowadzonej kwerendy źródłowej internetowej wersji „Expressu Ilustrowanego” i „Dziennika Łódzkiego”. Autor posłużył się wyszukiwarkami internetowymi ww. portali, umieszczając w nich słowo kluczowe „Caritas”: <http://www.expressilustrowany.pl/#>

⁴ W zakładce „Nasza Misja” oficjalnej strony internetowej Caritas Archidiecezji Łódzkiej można przeczytać: „Caritas Archidiecezji Łódzkiej jest instytucją charytatywną Kościoła Katolickiego. Pomagamy każdemu potrzebującemu. Robimy to mądrze, z szacunkiem i miłością miłosierną. Zmieniamy siebie i świat” <http://www.caritas.lodz.pl/?art=67ebd178012619badaabd85e30d4acfb> [dostęp: 17.10.2017].

⁵ Statut Caritas Archidiecezji Łódzkiej Organizacja Pożytku Publicznego, <http://caritas.lodz.pl/?art=20be143e3ca83ac4da0f5c652acfc6a9> [dostęp: 17.10.2017].

⁶ J. Koral, *Odbiorcy pomocy Caritas*, *Seminare. Poszukiwania naukowe* 18 (2002), 415.

⁷ Tamże, 415–417.

⁸ Przykład pomocy dzieciom i młodzieży ukraińskiej przez Caritas Polska wyraża uniwersalny charakter działalności kościelnej organizacji: „W domu parafialnym parafii Bożego Miłosierdzia w Żytomierzu odbyły się dwie tury półkolonii, łącznie 20 dni, w których uczestniczyło 140 dzieci w wieku 5–12 lat. Były to dzieci z ubogich rodzin pochodzenia polskiego, z rodzin prawosławnych, a także niewierzących. Bliscy niektórych dzieci biorą udział w działaniach zbrojnych na wschodzie Ukrainy”. (*Wsparcie dla dzieci i młodzieży ukraińskiej*, 22.08.2017, <https://caritas.pl/blog/2017/08/22/wsparcie-dla-dzieci-i-mlodziezy-ukraińskiej/> [dostęp: 17.10.2017]). Ksiądz Bogdan Kordula, dyrektor Caritas Archidiecezji Krakowskiej, w wywiadzie udzielonym portalowi Polonia Christiana, podkreśla, że praca Caritas jako organizacji kościelnej odnosi się zarówno do wierzących jak i niewierzących. (Por. B. Kordula, *Znaczek Caritas zobowiązuje*, 14 I 2013, <http://www.pch24.pl/znaczek-caritas-zobowiazuje.11548.i.html> [dostęp: 17.10.2017]).

i <http://www.dzienniklodzki.pl/wyszukiwanie/>⁹. Analizą zostały objęte teksty prasowe, które ukazały się między 1 stycznia 2015 a 31 grudnia 2016 r. Publikacje, które odnosiły się do działalności CAŁ, a które zostały opublikowane w ww. przedziale czasowym na portalu dzienniklodzki.pl, stanowiły materiał badawczy.

Do badań medioznawczych autor wybrał internetową wersję „Expressu Ilustrowanego” oraz „Dziennika Łódzkiego”, czyli dwa największe pod względem czytelnictwa dzienniki województwa łódzkiego w wersji online, obejmujące region łódzki, a zatem także obszar archidiecezji łódzkiej. Te tytuły prasowe należą do koncernu medialnego Polska Press Grupa i mają charakter publicystyczno-informacyjny¹⁰. Autor porównał wizerunek łódzkiej Caritas w internetowych wydaniach regionalnej prasy łódzkiej.

Przez „wizerunek” autor rozumie sposób prezentacji osoby, przedsiębiorstwa, instytucji przez spełniające kryteria badań poddane analizie publikacje. Nie jest to obraz rzeczywisty, dokładnie i szczegółowo nakreślony, ale stanowi on mozaikę wielu szczegółów, podchwyconych przypadkowo, fragmentarycznie, o nieostrych różnicach¹¹.

4. METODA BADAŃ

W podjętych badaniach autor posłużył się metodą analizy zawartości oraz metodą hermeneutyczną. Została podjęta próba zarówno przedstawienia, jak i wyjaśnienia wizerunku CAŁ. Badania miały charakter ilościowy i jakościowy. Specjalnie skonstruowany klucz kategoryzacyjny miał zapewnić obiektywność podjętych badań i właściwą prezentację wyników, podejście hermeneutyczne z kolei miało pomóc we właściwej interpretacji otrzymanych rezultatów badawczych¹². Medioznaw-

⁹ Autor badań wziął pod uwagę fakt, że dziennikarze nie zawsze posługują się pełną nazwą Caritas Archidiecezji Łódzkiej, często nie znając nomenklatury, mogą używać skrótu Caritas diecezjalne lub Caritas na oznaczenie CAŁ. W przypadku zastosowania niepełnego terminu, autor każdorazowo zbadał czy dany tekst jest publikacją odnoszącą się do CAŁ czy też do innej instytucji, np. do Caritas Polska. Tym samym autor objął badaniem całość materiału, który dotyczył instytucji CAŁ, którą chciał zbadać. Jednocześnie nabył pewności o właściwym doborze próby badawczej.

¹⁰ J. Bogdańska, *Między prasą a cyberprzestrzenią. Analiza porównawcza gazety i serwisu www na przykładzie „Dziennika Łódzkiego”*, Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Polonica 32 (2016), nr 2, 150–151; Z. Jurczyk, *Procesy koncentracji i monopolizacji na rynku prasy regionalnej w Polsce*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 405, 2015, 135–137. Według danych z 8.04.2016 opublikowanych na portalu wirtualnedia.pl w województwie łódzkim liderem czytelnictwa jest „Express Ilustrowany”, którego wskaźnik czytelnictwa wyniósł 17,61 proc., a czytelnictwo „Dziennika Łódzkiego” kształtowało się na poziomie 14,8 proc. („Fakt” nowym liderem w trzech regionach. *Czytelnictwo dzienników w województwach*, 8.04.2016, <http://www.wirtualnedia.pl/arttykul/fakt-nowym-liderem-w-trzech-regionach-czytelnictwo-dziennikow-w-wojewodztwach> [dostęp: 17.10.2017]).

¹¹ Por. J. Grunig, *Two-way Symmetrical Public Relations. Past, Present and Future*, w: *Handbook of Public Relations*, red. R.L. Heath, London 2001, 11–30.

¹² P. Mayring, *Einführung in die qualitative Sozialforschung. Eine Anleitung zu qualitativem Denken*, Weinheim 2002, 114.

cy zwracają uwagę, że takie podejścia metodologiczne są komplementarne¹³. Autor nie tylko chciał przedstawić czytelnikowi, jaki jest wizerunek kościelnej organizacji na portalach *expressilustrowany.pl* oraz *dzienniklodzki.pl*, ale również próbował wyjaśnić, co ten przekaz oznacza.

W badaniach został wykorzystany klucz kategoryzacyjny, obejmujący następujące cechy: ramę interpretacyjną, tożsamość, perspektywę społeczno-polityczno-duszpasterską, perspektywę moralno-etyczną, ton, aktorów. Autor dokonał analizy zarówno zawartości tekstowej publikacji, jak również analizy materiałów wizualnych dostępnych na stronach internetowych dzienników¹⁴.

Autor postawił następującą hipotezę badawczą: Portale internetowe *expressilustrowany.pl* oraz *dzienniklodzki.pl* podjęły temat działalności CAŁ. Dominującą perspektywą badawczą stanowiła perspektywa społeczno-polityczna. Działalność i tożsamość CAŁ prezentowane były jako zgodne z tożsamością kościelnej organizacji charytatywnej, a sposób prezentowania jej zaangażowania społecznego, politycznego i duszpasterskiego był zgodny z nauczaniem Magisterium Kościoła. Analizowane tytuły prasowe przedstawiły działalność i tożsamość kościelnej organizacji w pozytywnej perspektywie moralno-etycznej. Tonacja materiału była aprobująca. Podmiot, do którego odnosiły się publikacje łódzkich regionalnych dzienników, w zasadniczej mierze stanowiły poszczególne placówki CAŁ. Autor nie odnotował większych różnic w prezentacji CAŁ między portalem *expressilustrowany.pl* oraz *dzienniklodzki.pl*.

5. WYNIKI BADAŃ

Kryteria analizy ogółem spełniło 37 tekstów, z czego 7 opublikowanych na portalu *expressilustrowany.pl* oraz 30 na portalu *dzienniklodzki.pl*. W sumarycznym ujęciu jest to znacząca liczba publikacji na temat CAŁ, dowodząca, że temat łódzkiej Caritas nie został w żaden sposób pominięty czy zmarginalizowany przez internetowe wersje łódzkich regionalnych dzienników. Dostrzegalna jest jednak znacząca różnica częstotliwości pojawiania się tegoż tematu na dwóch analizowanych portalach: na portalu *dzienniklodzki.pl* ponad 4-krotnie częściej był obecny temat CAŁ w porównaniu do portalu *expressilustrowany.pl*. Warto ponadto podkreślić, że poddane analizie publikacje portalu *expressilustrowany.pl* nie zawierały żadnego materiału ilustracyjnego, z kolei *dzienniklodzki.pl* wykorzystywał fotografie jako potwierdzenie czy wzmacnianie zawartości tekstowych publikacji.

Wszystkie 7 publikacji zawartych na portalu internetowym „Expressu Ilustrowanego” zostały zaklasyfikowane do ramy doktrynalno-tożsamościowej. W przypadku portalu internetowego „Dziennika Łódzkiego” najliczniej reprezentowaną ramą interpretacyjną stanowiła rama społeczno-polityczna (13 publikacji, co

¹³ T. Gackowski, *Wprowadzenie*, w: *Metody badania wizerunku w mediach. Czym jest wizerunek. Jak i po co należy go badać*, red. T. Gackowski, M. Łączyński, Warszawa 2009, 9; W. Pisarek, *Analiza zawartości prasy*, Kraków 1983, 29–31.

¹⁴ Klucz kategoryzacyjny badań znajduje się w załączniku nr 1.

odnosi się do 43,34% ogółu publikacji „Dziennika Łódzkiego” spełniających kryteria analizy). Ramę doktrynalno-tożsamościową reprezentowało 10 tekstów (33,33% ogółu publikacji „Dziennika Łódzkiego” spełniających kryteria analizy), a ramę moralno-etyczną – 7 tekstów (23,33% materiału badawczego znajdującego się na portalu dzienniklodzki.pl).

Wizerunek łódzkiej Caritas na portalu dzienniklodzki.pl jest wizerunkiem organizacji, która współpracuje z reprezentantami władzy samorządowej, środowiskiem uniwersyteckim, ludźmi sportu. Jako przykład można przywołać wspólną akcję podjętą przez łódzką organizację kościelną z Urzędem Miasta Łodzi w rozprawianiu wśród osób starszych tzw. „Pudełka życia”. „Pudełka dystrybuuje łódzki magistrat. Do tej pory dostępne były w urzędzie oraz Dzielnicowych Centrach Aktywnego Seniora. W poniedziałek trafiły także do Caritas. [...]”¹⁵. Ramę doktrynalno-tożsamościową reprezentowały m.in. publikacje przedstawiające CAŁ w jej działaniach zgodnych z celami, dla których istnieje. Przy okazji świąt Bożego Narodzenia redaktorzy wersji internetowej „Dziennika Łódzkiego” przedstawili organizację wigilii dla osób potrzebujących, podjętą przez łódzką organizację kościelną. „Caritas Archidiecezji Łódzkiej w najbliższą sobotę zaprosi do wigilijnego stołu 500 osób, podopiecznych świetlic środowiskowych [...]. Zanim zaproszeni zasiądą do stołu wigilijnego, spotkają się na mszy świętej w łódzkiej katedrze celebrowanej przez arcybiskupa Marka Jędraszewskiego. Po nabożeństwie podzielią się opłatkiem, a następnie zasiądą do stołu. Zjedzą czerwony barszcz, pierogi, smażoną rybę i kapustę z grochem”¹⁶. Przedsięwzięcia CAŁ podejmowane w związku z Wielkanocą, również zostały zrelacjonowane przez portal dzienniklodzki.pl. „Caritas w Łodzi zakończył świąteczną zbiórkę żywności. W diecezji łódzkiej udało się zebrać więcej żywności niż przed Wielkanocą. Zbiórka prowadzona była w piątek i w sobotę w 90 sklepach Łodzi i regionu. Zbierali wolontariusze z kół parafialnych. Ludzie najczęściej zostawiali mąkę, makarony i konserwy. Większość zebranej żywności trafi do parafii, a jedna trzecia do centralnego magazynu Caritas w Łodzi. Z zebranych artykułów zostaną zrobione paczki dla potrzebujących”¹⁷. Oprócz kościelnych uroczystości i świąt, także inne okoliczności, jak np. początek roku szkolnego i związana z tym akcja „Tornister pełen uśmiechów”, stały się okazją do zaprezentowania działań CAŁ na łamach portalu dzienniklodzki.pl. „W najbliższych dniach do parafii archidiecezji łódzkiej trafi 1,4 tys. pustych tornistrów [...]. To akcja Caritas Archidiecezji Łódzkiej, mająca na celu pomoc najbardziej potrzebującym uczniom w skompletowaniu wyprawki [...]. «Akcję Tornister pełen uśmiechów» można też wspierać, wpłacając datki na konto Caritas. W ubiegłym roku zebrano w ten sposób 2,3 tysią-

¹⁵ M. Witkowska, *Caritas będzie rozdawał w Łodzi „Pudełka życia”*, 16.11.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/artukul/9091790.caritas-bedzie-rozdawal-w-lodzi-pudelka-zycia.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017].

¹⁶ *W sobotę wigilia Caritas Archidiecezji Łódzkiej*, 16.12.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/swieta24/a/w-sobote-wigilia-caritas-archidiecezji-lodzkiej,11582850/> [dostęp: 17.10.2017].

¹⁷ M. Witkowska, *Caritas Archidiecezji Łódzkiej zakończył świąteczną zbiórkę żywności*, 2.03.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/artukul/3685936.caritas-archidiecezji-lodzkiej-zakonczyl-swiateczna-zbiorke-zywnosci.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017].

ca szkolnych wyprawek”¹⁸. Zagadnienie zbierek było także obecne w publikacjach internetowej wersji „Expressu Ilustrowanego”: „Caritas Archidiecezji Łódzkiej od 1990 roku każdego dnia prowadzi działania na rzecz osób najbardziej potrzebujących. Z naszej pomocy korzystają dzieci, niepełnosprawni, osoby bezrobotne, bezdomne, ofiary kataklizmów, osoby starsze i chorzy w terminalnym stadium choroby. Rocznie z pomocy łódzkiej Caritas korzysta 24 000 osób dotkniętych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym”¹⁹. Ramę społeczno-polityczną reprezentowała np. publikacja szczegółowo opisująca specyfikę pracy Zespołu Domowej Opieki Hospicyjnej Caritas Archidiecezji Łódzkiej. „Nie każdy wolontariusz hospicjum opiekuje się podopiecznym. Jeśli ktoś nie czuje się na siłach lub zwyczajnie nie chce tego robić, może zaangażować się w organizację pracy hospicjum, która jest równie ważna, co opieka nad chorym. Potrzebne są osoby, które zajmowałyby się m.in. akcjami organizowanymi przez hospicjum, kwestami, czy dbałyby o stronę internetową hospicjum, opisywałyby wydarzenia i umieszczały informacje na serwisach społecznościowych. Druga grupa wolontariuszy to tzw. wolontariusze medyczni, choć nie muszą mieć wykształcenia medycznego. To oni jeżdżą do domów podopiecznych. Każda z chętnych osób musi przejść półroczny kurs. Od stycznia do czerwca w każdy wtorek wieczorem przyszli wolontariusze biorą udział w zajęciach teoretycznych i praktycznych”²⁰. Innym przykładem, w którym dominowała rama społeczno-polityczna, była prezentacja Caritas jako organizacji pozarządowej, otrzymującej dotacje z zewnątrz, m.in. z Narodowego Funduszu Zdrowia, na podejmowane inicjatywy. „Także pozostałe organizacje regionu cienko by przędły bez środków zewnętrznych. Caritas Archidiecezji Łódzkiej wśród swoich licznych dzieł prowadzi też hospicjum domowe. Finansowane jest głównie z umów zawieranych z Narodowym Funduszem Zdrowia, które w 2015 r. kwotą 745 tys. zł pokryły 88 proc. przychodów. Caritas otrzymał też wpłaty od osób prywatnych i z kwest parafialnych. Stanowiły one jednak tylko 5 proc. przychodów (42 tys. zł). Dodatkowo koszty płac dla pracowników pokryła Archidiecezja Łódzka. Dała 55 tys. zł, czyli 6,5 proc. budżetu hospicjów”²¹. Warto również zwrócić uwagę, przy okazji omawianej ramy społeczno-politycznej, na publikację Matyldy Witkowskiej, zatytułowaną *Caritas od 25 lat pomaga łodzianom, których dręczą bieda lub choroby*, ukazującą jej działalność w kontekście

¹⁸ Caritas Archidiecezji Łódzkiej rozpoczyna akcję „Tornister pełen uśmiechów”, 5.08.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/4974802,caritas-archidiecezji-lodzkiej-rozpoczyna-akcje-tornister-pelen-usmiechow.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017]. Tekst uzupełnia fotografia dzieci w wieku wczesnoszkolnym mających na plecach piękne, kolorowe tornistry.

¹⁹ Zbiórka na działalność Caritas, 21.07.2015, <http://www.expressilustrowany.pl/arttykul/4470441,zbiorka-na-dzialalnosc-caritas.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017].

²⁰ A. Jędrzejczak, *Hospicjum domowe Caritas wyszkoli wolontariuszy do pomocy w placówce*, 1.01.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/9244039,hospicjum-domowe-caritas-wyszkoli-wolontariuszy-do-pomocy-w-placowce.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017]. Portal publikuje fotografię uśmiechniętych wolontariuszek hospicjum Caritas wspierających akcję „Pola Nadziei” oraz studentek Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi zaangażowanych w sadzenie żonkili.

²¹ M. Witkowska, *Bez dotacji nie byłoby organizacji pozarządowych*, 12.12.2016, <http://plus.dzienniklodzki.pl/magazyn/forum-lodz/a/bez-dotacji-nie-byloby-organizacji-pozarzadowych,11560038> [dostęp: 17.10.2017].

dokonujących się w Polsce zmian społeczno-politycznych lat dziewięćdziesiątych XX w. oraz dwóch pierwszych dekad XXI w.²². Rama moralno-etyczna najrzadziej występowała w materiale badawczym jako dominująca. Zdaniem autora przyczyną tego jest profil poddanych analizie portali internetowych, które nie mają odniesień do filozofii czy teologii. Trudno oczekiwać od łódzkich dzienników o profilu informacyjno-publicystycznym, by dominującymi pytaniami ich publikacji były kwestie motywacji niesienia pomocy człowiekowi potrzebującemu, np. pytania typu „Dlaczego powinno się pomagać?”, „W jakim zakresie powinno się nieść pomoc człowiekowi?”, „Ze względu na kogo/na co należy pomagać?”. Tą motywacją może być Bóg, najwyższa wartość, przyjęta filozofia życiowa, hierarchia wartości.

W badanej cesze „tożsamość” wszystkie teksty zawarte na portalu expressilustrowany.pl zostały zaklasyfikowane do kategorii „zgodność”. W przypadku internetowej wersji „Dziennika Łódzkiego”, tożsamość CAŁ została zasadniczo zaprezentowana jako zgodna z tożsamością kościelnej organizacji charytatywnej. 20 publikacji, czyli 66,67% publikacji spełniających kryteria analizy, zostało zaklasyfikowanych do kategorii „zgodność” w analizowanej cesze. Żaden z tekstów prasowych nie został przyporządkowany do kategorii „brak zgodności”. 10 publikacji „Dziennika Łódzkiego” nie odniosło się do kwestii tożsamości CAŁ (co stanowi 33,33% ogółu publikacji „Dziennika Łódzkiego” spełniających kryteria analizy), m.in. te, w których przedstawiono CAŁ jedynie w perspektywie organizacji otrzymującej wsparcie finansowe od innych podmiotów, a zatem jako beneficjenta określonej sumy przyznanych środków, lub też lakoniczność informacji na temat CAŁ nie pozwoliła autorowi w jakikolwiek sposób określić sposobu prezentacji jej tożsamości w łódzkim dzienniku²³.

W badanej cesze „perspektywa społeczno-polityczno-duszpasterska”, wszystkie publikacje znajdujące się na portalu expressilustrowany.pl zostały zaliczone do kategorii „zgodny z Magisterium Kościoła”. W przypadku natomiast dzienniklodzki.pl autor odnotował ogółem 20 tekstów prasowych zaklasyfikowanych do ww. kategorii (co stanowi 66,67% tekstów spełniających kryteria analizy) oraz nie odnotował ani jednej publikacji, która zostałaby zaklasyfikowana do kategorii „niezgodny z Magisterium Kościoła”. Z kolei 10 publikacji zaliczył do kategorii „trudno powiedzieć” (co stanowi 33,33% tekstów spełniających kryteria analizy). Teksty te ukazywały

²² M. Witkowska, *Caritas od 25 lat pomaga łodzianom, których dręczą bieda lub choroby*, 12.04.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/3818873.caritas-od-25-lat-pomaga-lodzianom-ktorych-drecza-bieda-lub-choroby-zdjecia.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017]. Publikacja zawiera archiwalne fotografie prezentujące m.in. ks. Ireneusza Kuleszę, długoletniego dyrektora CAŁ, na jednym z pierwszych kolonii dla dzieci, przedwojennych współpracowników CAŁ, lekarza zaangażowanego w prace domowego hospicjum CAŁ przy chorym znajdującym się w łóżku, siostrę zakonną wraz z młodzieżą biorących udział w pracach szkolnego koła Caritas, ks. Stanisława Nowickiego, pierwszego dyrektora łódzkiej Caritas (1932–1947).

²³ W. Pierchała, *Zbiórka w kościołach na działalność Caritas*, 28.07.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/religia/a/zbiorka-w-kościółach-na-działalność-caritas,10456590/> [dostęp: 17.10.2017]; K. Renkiel, *Już 65 milionerów mieszka w Piotrkowie i okolicy*, 28.08.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/strefa-biznesu/wiadomosci/z-regionu/a/juz-65-milionerow-mieszka-w-piotrkowie-i-okolicy,10562184/> [dostęp: 17.10.2017].

działania podejmowane przez CAŁ jako spójne z nauczaniem Kościoła katolickiego i uwiarygadniające je. Jako przykład można wskazać akcję Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom, która w następujący sposób zostaje zaprezentowana przez wydanie internetowe „Dziennika Łódzkiego”: „W czasie adwentu wierni pogłębiają swoją wiarę oraz przykładają większą wagę do działalności charytatywnej. Tradycyjnie w pierwszą niedzielę adwentu rusza Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom. Już po raz 20. do katolickich, a po raz 16. do protestanckich i prawosławnych parafii w całej Polski trafią świece na wigilijny stół. Dochód z ich dystrybucji przekazany będzie na pomoc dla najuboższych dzieci”²⁴. Również portal expressilustrowany.pl zamieścił tekst o przedświątecznej zbiórce żywności dla potrzebujących: „W piątek i sobotę (13 i 14 marca 2015 r.) Caritas Archidiecezji Łódzkiej organizuje przedświąteczną zbiórkę żywności, która jest prowadzona w 80 sklepach sieci Biedronka, Carrefour, Tesco, E.Leclerc, Piotr i Paweł i in. w Łodzi, Zgierzu, Pabianicach, Brzezinach, Tuszynie, Konstancynie Łódzkiej, Koluszkach, Ksawerowie, Aleksandrowie Łódzkiej, Rokicinach i Strykowie”²⁵. Inny przykład stanowiła ogólnopolska kampania „Kromka Chleba”, mająca na celu zwrócenie uwagi na problem niedożywienia, głodu, a także na inne zjawiska towarzyszące biedzie. „Caritas Archidiecezji Łódzkiej w ubiegłym roku wydała potrzebującym 113 tys. bochenków chleba i 120 tys. posiłków. Dożywianie zorganizowane zostało dzięki środkom pieniężnym Miasta Łodzi, indywidualnych darczyńców”²⁶. Na portalu dzienniklodzki.pl kategorię „trudno powiedzieć” reprezentowały te teksty, w których CAŁ pojawiała się jako beneficjent przekazywanych środków materialnych²⁷. W badanej cesze „perspektywa moralno-etyczna” autor wyróżnił 7 publikacji „Expressu Ilustrowanego” zaklasyfikowanych do kategorii „pozytywna”. Z kolei w „Dzienniku Łódzkiej” do tejże kategorii zostały zaliczone 24 teksty spośród 30 (co stanowi 80% tekstów spełniających kryteria analizy). 5 tekstów tegoż dziennika reprezentowało kategorię „obojętna”, 1 tekst – kategorię „mieszana”, żaden zaś nie został przyporządkowany do kategorii „negatywna”. Do kategorii „pozytywna” należały m.in. teksty prasowe prezentu-

²⁴ M. Witkowska, *Caritas Łódź. Rusza Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom. Ty też możesz pomóc!*, 28.11.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/9128944,caritas-lodz-rusza-wigilijne-dzielo-pomocy-dzieciom-ty-tez-mozesz-pomoc,id,t.html> [dostęp: 17.10.2017]. Publikacja zawiera fotografię białych i błękitnych świec wigilijnych Caritas.

²⁵ *Przedświąteczna zbiórka żywności. Caritas dla potrzebujących*, 13.03.2015, <http://www.expressilustrowany.pl/artykul/3784827,przedswiateczna-zbiorka-zywnosci-caritas-dla-potrzebujacych,id,t.html> [dostęp: 17.10.2017].

²⁶ *Caritas częstował łodzian chlebem na Piotrkowskiej*, 14.09.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/8010095,caritas-czestowal-lodzian-chlebem-na-piotrkowskiej-zdjecia,id,t.html> [dostęp: 17.10.2017].

²⁷ Por. np. K. Renkiel, *Już 65 milionerów mieszka w Piotrkowie i okolicy*, 28.08.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/strefa-biznesu/wiadomosci/z-regionu/a/juz-65-milionerow-mieszka-w-piotrkowie-i-okolicy,10562184/> [dostęp: 17.10.2017]; W. Grzegorzcyk, *Łódzianin Adam Jerzykowski chce przepłynąć wpław z Helu do Gdyni*, 22.03.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/artykul/3794493,lo-dzianin-adam-jerzykowski-chce-przeplynac-wplaw-z-helu-do-gdyni,id,t.html> [dostęp: 17.10.2017]; W. Grzegorzcyk, *Łódzka misja Alcatraz, czyli ucieczka wpław*, 10.05.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/magazyn/a/lodzka-misja-alcatraz-czyli-ucieczka-wplaw,9975272/> [dostęp: 17.10.2017]. Materiałowi tekstowemu ww. publikacji towarzyszy zdjęcie Adam Jerzykowskiego.

jące dyskusję na temat propozycji likwidacji Okien Życia zgłoszonej przez Komitet Praw Dziecka przy ONZ. W tym kontekście „Dziennik Łódzki” w pozytywnej perspektywie moralno-etycznej ukazał stanowisko łódzkiej organizacji kościelnej, która utworzyła trzy Okna Życia: w Piotrkowie, Łodzi i Pabianicach. Portal przywołał wypowiedź Tomasza Kopytowskiego, rzecznika Caritas Łódź, podkreślającego fundamentalne prawo człowieka do życia: „Łącznie zostawiono u nas sześcioro dzieci. Jestem bardzo zaskoczony propozycją KPD. Przedstawiciele Komisji wskazują na prawo do tożsamości, ale naszym zdaniem ważniejsze jest prawo do życia – tłumaczy. – Zamykanie okien nie jest dobrym pomysłem, bo na razie nie ma dla nich alternatywy”²⁸. Jedynie teksty prasowe przybierające charakter notki zostały zaklasyfikowane do kategorii „obojętna”, np. informacja o zbiorce datków do puszek na charytatywną działalność Caritas²⁹, czy też ilość środków przekazana z tytułu 1 proc. podatku na CAŁ³⁰. Jedyna publikacja portalu dzienniklodzki.pl, reprezentująca kategorię „mieszana” w badanej cesze „perspektywa moralno-etyczna”, podjęła temat przepisów unijnych, które narzucając sztywne kryterium zarobkowe, utrudniły pomoc wielu osobom potrzebującym. Faktyczny dochód nie uwzględnia bowiem wielu znaczących obciążeń finansowych, np. zadłużeń komorniczych i wydatków na leki, które muszą ponosić osoby ubiegające się o pomoc finansową³¹. Warto zwrócić uwagę, że żadna ze spełniających kryteria analizy medioznawczej publikacji wydania internetowego „Dziennika Łódzkiego” oraz „Expressu Ilustrowanego” nie została zaklasyfikowana do kategorii „negatywna”.

W badanej cesze „ton” wszystkie bez wyjątku publikacje internetowej wersji „Expressu Ilustrowanego” zostały zaklasyfikowane do kategorii „aprobujący”. W przypadku „Dziennika Łódzkiego” proporcje te kształtowały się w sposób następujący: aż w 25 tekstach prasowych autor odnotował aprobującą tonację materiału (co stanowi 83,33% tekstów spełniających kryteria analizy), 3 publikacje reprezentowały kategorię mieszaną, a do pozostałych kategorii („krytyczny”, „ambivalentny”) autor zaliczył po jednej publikacji. Wydania internetowe łódzkich dzienników były zatem przychylnie ustosunkowane do podejmowanych kwestii związanych z tożsamością i działalnością CAŁ. Jedyną publikacją reprezentującą kategorię krytyczną w badanej cesze „ton” był wspomniany już tekst, autorstwa Jacka Losika, *Magazyny Caritas w całej Polsce zapelniły się jedzeniem. Nowe przepisy UE*

²⁸ P. Szczerkowska, *ONZ wzywa do zamknięcia okien życia. Ich twórcy są oburzeni*, 20.10.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/9011737,onz-wzywa-do-zamkniecia-okien-zycia-ich-tworcy-sa-oburzeni.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017]. Publikacja prezentuje zdjęcie okna życia z herbem papieskim Jana Pawła II, znakiem Caritas i napisem „Okno Życia”.

²⁹ W. Pierzchała, *Zbiórka w kościołach na działalność Caritas*, 28.07.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/religia/a/zbiorka-w-koosciolach-na-dzialalnosc-caritas,10456590/> [dostęp: 17.10.2017].

³⁰ M. Bereszczczyński, *1 procent podatku. Sprawdź, ile otrzymały organizacje z Łódzkiego*, 18.10.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/strefa-biznesu/pieniadze/a/1-procent-podatku-sprawdz-ile-otrzymaly-organizacje-z-lodzkiego,10751610/> [dostęp: 17.10.2017].

³¹ J. Losik, *Magazyny Caritas w całej Polsce zapelniły się jedzeniem. Nowe przepisy UE utrudniają pomoc głodnym*, 28.01.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/3730296,magazyny-caritas-w-calej-polsce-zapelniły-sie-jedzeniem-nowe-przepisy-ue-utrudniają-pomoc-glodnym.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017].

utrudniają pomoc głodnym³². W kontekście ww. uregulowań pojawiła się informacja o Caritas jako organizacji kościelnej, która w swojej działalności ma obowiązek respektować normy unijne, także te niekorzystne dla obywateli.

W przypadku portalu dzienniklodzki.pl dominującą kategorią w badanej cieszce „aktorzy” stanowiła kategoria „całość”, do której zostało zaliczonych 21 publikacji (co stanowi 70% tekstów spełniających kryteria analizy). Pozostałe teksty prasowe reprezentowały kategorię „jednostki” (5 artykułów prasowych) i „placówki” (4 artykuły prasowe). Poziom analizowanego dyskursu medialnego odnośnie do kościelnej organizacji przyjmował najczęściej charakter dość ogólny. Akcje przeprowadzane z okazji świąt lub innych okoliczności, w które była zaangażowana CAŁ, prezentowały kościelną organizację jako organizację diecezjalną. Większości podejmowanych przez nią działań towarzyszyło określenie „CAŁ”, bez wchodzenia w szczegóły, o jaką konkretnie placówkę czy jakiego reprezentanta chodzi. Portal dzienniklodzki.pl uczynił obiektem swoich zainteresowań również poszczególne placówki oraz jej reprezentantów – taki wizerunek kościelnej organizacji autor odnotował łącznie w 9 publikacjach (co stanowi 30% tekstów spełniających kryteria analizy). Tytułem przykładu (w odniesieniu do kategorii „jednostki”) można wskazać podjęcie przez portal internetowy „Dziennika Łódzkiego” tematu organizacji zbiórki pieniężnej dla rodziny Wojciecha Kabzy, który po odejściu konkubiny, wychowuje sześcioro dzieci³³, kwestii zbiórki zorganizowanej przez CAŁ na rzecz półrocznego Wojtusia cierpiącego na pęcherzowe oddzielanie się naskórka³⁴, opublikowanie na stronie dzienniklodzki.pl wywiadu z ks. Andrzejem Partyką, dyrektorem łódzkiej Caritas³⁵, czy też biegu charytatywnego w ramach pikniku „Bądźmy razem”, z którego połowa dochodów została przeznaczona na leczenie 3,5 letniej Laury, która urodziła się z zespołem Aperta³⁶. Kategorię „jednostki” reprezentował również artykuł Marcina Bereszczynskiego, relacjonujący przyznanie pięciu Nagród Miasta Łodzi 2016, wśród których była Izabela Marta Janik, kierująca Specjalistyczną Świetlicą Środowiskową Caritas Archidiecezji Łódzkiej przy ul. Piotrkowskiej 85 w Łodzi: „W pracy z dziećmi realizuje autorskie projekty, jest przyjacielem, nauczycielem, opiekunem. Placówka, którą kieruje spełnia całkowicie zadania wobec najmłodszych i najbardziej potrzebujących mieszkańców

³² Tamże.

³³ W. Pierzchała, *Pomoc dla Wojciecha Kabzy, samotnego ojca z Łodzi. Powstało specjalne konto Caritas*, 26.09.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/wiadomosci/lo dz/a/pomoc-dla-wojciecha-kabzy-samotnego-ojca-z-lodzi-powstalo-specjalne-konto-caritas,10672092/> [dostęp: 17.10.2017].

³⁴ A. Tyczyńska, M. Witkowska, *Wojtuś z Piotrkowa cierpi na pęcherzowe oddzielanie się naskórka. W pomoc włączył się Caritas*, 23.12.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/9220089,wojtus-z-piotrkowa-cierpi-na-pecherzowe-oddzielanie-sie-naskorka-w-pomoc-wlaczyl-sie-caritas.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017].

³⁵ A. Partyka, *Ks. Andrzej Partyka: Ludzi potrzebujących nigdy nie zabraknie* (rozm. M. Witkowska), 26.04.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/3818877,ks-andrzej-partyka-ludzi-potrzebujacych-nigdy-nie-zabraknie.id.t.html> [dostęp: 17.10.2017].

³⁶ J. Losik, *„Bądźmy razem”: piknik Caritas w parku na Zdrowiu*, 2.06.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/wiadomosci/lo dz/a/badmy-razem-piknik-caritas-w-parku-na-zdrowiu-zdjecia,10063582/> [dostęp: 17.10.2017].

w Łodzi³⁷. Z kolei relacja „Dziennika Łódzkiego”, dotycząca organizacji śniadania wielkanocnego w archidiecezji łódzkiej, odnosiła się do kilku wspólnot (kategoria „placówki”): „Śniadanie odbędzie się przy kościele farnym przy ul. Kościuszki o godz. 8. Będzie otwarte dla wszystkich mieszkańców Bełchatowa, choć przeznaczone jest głównie dla ubogich i samotnych. Magistrat organizuje je razem z OSP Bełchatów i parafią Narodzenia NMP. Rok temu wzięło w nim udział 70 osób. W Tomaszowie w Wielką Sobotę w parku przy ul. Wschodniej od godz. od 12 do 14 zostaną wystawione stoły, na których znajdą się tradycyjne świąteczne potrawy dla ubogich, potrzebujących i samotnych. Zapraszają na nie już po raz kolejny przedsiębiorcy z Tomaszowa, państwo Dębocowie³⁸. Wydanie internetowe łódzkiej gazety w jednym z tekstów, który autor zaklasyfikował do kategorii „placówki” w badanej cesze „aktorzy”, podjęło również temat opieki paliatywnej i hospicyjnej, w którą włączyły się w roli organizatorów Zespół Domowej Opieki Hospicyjnej i Biuro Wolontariatu Caritas Archidiecezji Łódzkiej³⁹. W przypadku „Expressu Ilustrowanego” materiał badawczy bez wyjątku odniósł się do Caritas Archidiecezji Łódzkiej jako organizacji diecezjalnej.

6. WERYFIKACJA HIPOTEZY BADAWCZEJ I WNIOSKI

Na podstawie zaprezentowanych wyników badań autor może stwierdzić, że postawiona hipoteza badawcza jest prawdziwa jedynie w części. Jest prawdą, że „Dziennik Łódzki” w wydaniu internetowym podjął temat działalności CAŁ, a dominującą perspektywę badawczą stanowiła w przypadku portalu dzienniklodzki.pl perspektywa społeczno-polityczna (w przypadku portalu expressilustrowany.pl była to już natomiast perspektywa doktrynalno-tożsamościowa). Działalność i tożsamość łódzkiej organizacji kościelnej zaprezentowane zostały jako zgodne z tożsamością kościelnej organizacji charytatywnej, sposób zaś przedstawienia jej zaangażowania społecznego, politycznego i duszpasterskiego był zgodny z nauczaniem Magisterium Kościoła oraz w pozytywnej perspektywie moralno-etycznej. Tonacja materiału była aprobująca. Autor nie odnotował większych różnic w prezentacji CAŁ między portalem expressilustrowany.pl oraz dzienniklodzki.pl. Nie jest natomiast prawdą, że podmiot, do którego odnosiły się publikacje łódzkiego regionalnego dziennika, w zasadniczej mierze stanowiły poszczególne placówki CAŁ.

³⁷ M. Bereszczczyński, *Nagrody Miasta Łodzi i odznaki dla zasłużonych podczas uroczystej sesji rady miasta*, 13.05.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/wiadomosci/lodz/a/nagrody-miasta-lodzi-i-odznaki-dla-zasluzonych-podczas-uroczystej-sesji-rady-miasta-zdjecia,9990275/> [dostęp: 17.10.2017].

³⁸ M. Witkowska, *Wielkanoc 2016. Świątecznego śniadania nikt nie chce jeść sam*, 26.03.2016, <http://www.dzienniklodzki.pl/wiadomosci/lodz/a/wielkanoc-2016-swiatecznego-sniadania-nikt-nie-chce-jesc-sam,9791336/> [dostęp: 17.10.2017].

³⁹ A. Jędrzejczak, *Pola Nadziei: Studenci AHE i wolontariusze hospicjum Caritas w Łodzi sadzili żonkile*, 28.10.2015, <http://www.dzienniklodzki.pl/arttykul/9037312,pola-nadziei-studenci-ah-e-i-wolontariusze-hospicjum-caritas-w-lodzi-sadzili-zonkile-zdjecia-film,id,t.html> [dostęp: 17.10.2017].

Jak uzasadnić otrzymane wyniki badawcze? Caritas Archidiecezji Łódzkiej jako kościelna organizacja charytatywna została przedstawiona przez poddane analizie portale, zgodnie z deklarowaną tożsamością tejże organizacji. Zdaniem autora wynika to z kilku powodów. Po pierwsze, nie dostrzega się jakiegokolwiek formy upolitycznienia tożsamości i działań tejże instytucji. Jest ona niejako „ponad” podziałami politycznymi, tzn. dystansuje się od wspierania którejkolwiek z partii⁴⁰. Po drugie, CAŁ jako kościelna organizacja zwraca się do człowieka potrzebującego, biednego, chorego, opuszczonego, bez względu na wyznanie i wiarę, o czym autor wspominał już we wprowadzeniu⁴¹. Trudno wyobrazić sobie, by akcje natury charytatywnej, mające na celu dobro wspólne, były przez regionalną prasę dyskredytowane. Po trzecie, działania *public relations* łódzkiej organizacji charytatywnej wspierające dialog z mieszkańcami regionu łódzkiego oraz dowodzące transparentności własnych inicjatyw budują zaufanie mediów i kształtują postawę dialogu⁴². Trudno zatem doszukiwać się powodu, dla którego „Express Ilustrowany” oraz „Dziennik Łódzki” miałyby np. budować wizerunek CAŁ w perspektywie niezgodności jej zaangażowania społecznego, politycznego i duszpasterskiego z Magisterium Kościoła, czy też w perspektywie braku zgodności jej działalności i tożsamości z tożsamością kościelnej organizacji charytatywnej albo dlaczego miałyby dominować krytyczny ton sugerujący odbiorcy publikacji przybrania negatywnej postawy wobec CAŁ? Są to również powody, dla których temat kościelnej organizacji nie został pominięty w regionalnym tytule prasowym. Warto również zwrócić uwagę na zbieżność terytorialną obszaru głównej działalności łódzkiej Caritas i dystrybuowania „Expressu Ilustrowanego” oraz „Dziennika Łódzkiego”. W przekonaniu autora *proximity* jako jeden z czynników informacji medialnej jest ważnym argumentem uzasadniającym obecność ww. katolickiej organizacji charytatywnej na portalu dzienniklodzki.pl⁴³.

Kościół i organizacje katolickie stanowią trudny i skomplikowany przedmiot badań społecznych, złożony i wielowymiarowy⁴⁴. Splatają się w kościelnych podmiotach dwie tożsamości: nadprzyrodzona oraz doczesna. W relacjonowaniu działań łódzkiej Caritas autorzy poddanych analizie publikacji skoncentrowali swoją uwagę na wymiarze świeckim, choć to przecież ten wymiar najczęściej podlega krytyce so-

⁴⁰ Por. np. *Charytatywna akcja PiS przeciwko WOŚP? Caritas Polska odcina się od planów MON*, 11.01.2017, <http://www.newsweek.pl/polska/polityka/charytatywna-akcja-pis-caritas-polska-odcina-sie-od-planow-mon,artykuly,403341,1.html> [dostęp: 17.10.2017].

⁴¹ Por. przypis nr 7.

⁴² Wyniki sondażu opublikowanego na stronie internetowej *Kurier. Wiadomości Centrum Prasowego PAP* 11.02.2016 ukazują, że największym zaufaniem Polacy darzą organizacje charytatywne – 85 proc. badanych ufa Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy, 83 proc. Caritasowi, a 79 proc. PCK. (*Komu ufają Polacy? Na czele rodzina, WOŚP i Caritas. Nie ufamy partiom politycznym*, <http://kurier.pap.pl/depesza/161352/> [dostęp: 17.10.2017]).

⁴³ S. Michalczyk, *Jednostka i społeczeństwo w świecie mediów. Klasyczne i współczesne idee w teoriach średniego zasięgu*, Katowice 2015, 65.

⁴⁴ J. Baniak, *Kościół rzymskokatolicki i jego medialny obraz w demokratycznym społeczeństwie obywatelskim w Polsce w ujęciu i ocenach katolików świeckich*, w: *Religia i Kościół w społeczeństwie demokratycznym i obywatelskim w Polsce. Między losem a wyborem*, red. tegoż, Poznań 2012, 38.

cjologów religii czy medioznawców⁴⁵. Obszarem badań portali *expressilustrowany.pl* i *dzienniklodzki.pl* stało się to, co empiryczne, zmierzalne i dostrzegalne. Autorzy analizowanych tekstów prasowych nie zaprezentowali w swoich publikacjach powodów o charakterze nadprzyrodzonym, które są czynnikiem decyzyjnym dla katolickiej organizacji charytatywnej w realizacji misji.

Zważywszy, że ww. portale mają zasięg regionalny i dość szczegółowo relacjonują wydarzenia z Łodzi i okolic, autora nieco zastanawia stosunkowo niski odsetek tekstów prasowych prezentujących poszczególne placówki CAŁ (w przypadku „*Expressu Ilustrowanego*” brak takich publikacji), a skoncentrowanie głównej uwagi na ogólnodiecezjalnych inicjatywach tejże organizacji charytatywnej.

Pytaniem otwartym pozostaje jednak dla autora to, w jakim stopniu obydwie analizowane portale współpracowały ze sobą przy podejmowaniu zagadnień dotyczących działalności CAŁ, zważywszy, że mają wspólnego wydawcę. Trudno też autorowi jednoznacznie stwierdzić, czy ewentualne publikacje niekorzystnie prezentujące CAŁ zostały zmienione, a nawet zdjęte ze stron analizowanych portali internetowych między momentem ich opublikowania a czasem przeprowadzonych badań medioznawczych. Autor przy przyporządkowywaniu materiału do poszczególnych kategorii klucza kategoryzacyjnego podjął wszelkie starania wyeliminowania stronniczości oceny, zachowaniem obiektywizmu. To są oczywiście ważne kwestie metodologiczne, które wynik otrzymanych badań nie czynią w 100% niepodważalnym, co nie oznacza braku ich wartości naukowej. Podsumowując dotychczasowe refleksje naukowe, można jednak skonstatować, że wersje internetowe łódzkich regionalnych dzienników przyczyniły się do budowy pozytywnego wizerunku kościelnej organizacji CAŁ, której działania są koherentne z tożsamością.

ZAŁĄCZNIK NR 1

Klucz kategoryzacyjny badań wizerunku na portalach *expressilustrowany.pl* oraz *dzienniklodzki.pl* przybrał formę następującą:

Badana cecha: RAMA INTERPRETACYJNA
(OGÓLNA PERPSEKTYWA BADAWCZA)

Definicja cechy: dominująca perspektywa badawcza, w jakiej została zaprezentowana w analizowanym materiale prasowym CAŁ

Kategorie w ramach cechy i ich definicje:

- 1) doktrynalno-tożsamościowa: zasadniczym punktem odniesienia w prezentacji CAŁ jest jej misja, dla której została powołana
- 2) moralno-etyczna: zasadniczym punktem odniesienia w prezentacji CAŁ jest teologia moralna oraz filozofia
- 3) społeczno-polityczna: zasadniczym punktem odniesienia w prezentacji CAŁ jest politologia i socjologia

⁴⁵ E. Wnuk-Lipiński, *Granice wolności. Pamiętnik polskiej transformacji*, Warszawa 2003, 232 [cyt. za: J. Baniak, dz.cyt., 39].

Badana cecha: TOŻSAMOŚĆ

Definicja cechy: zestaw cech przypisywanych CAŁ, będących elementami konstytuującymi jej tożsamość, która wyraża się w podejmowanych inicjatywach charytatywnych (np. praca w świetlicach środowiskowych miasta Łodzi, działalność punktów pomocy charytatywnej oraz kuchni społecznej).

Kategorie w ramach cechy i ich definicje:

- 1) zgodność: tożsamość CAŁ prezentowana jest jako zgodna z tożsamością kościelnej organizacji charytatywnej
- 2) brak zgodności: tożsamość CAŁ prezentowana jest jako niezgodna z tożsamością kościelnej organizacji charytatywnej
- 3) inne: tekst prasowy nie odnosi się do kwestii tożsamości CAŁ

Badana cecha: PERSPEKTYWA

SPOŁECZNO-POLITYCZNO-DUSZPASTERSKA

Definicja cecha: sposób zaprezentowania zaangażowania społecznego, politycznego i duszpasterskiego CAŁ

Kategorie w ramach cechy i ich definicje:

- 1) zgodny z Magisterium Kościoła: zaangażowanie CAŁ w obszarze społecznym, politycznym i duszpasterskim przedstawiane jest w prasie jako zgodne z nauczaniem Magisterium Kościoła⁴⁶
- 2) niezgodny z Magisterium Kościoła: zaangażowanie CAŁ w obszarze społecznym, politycznym i duszpasterskim przedstawiane jest w prasie jako niezgodne z nauczaniem Magisterium Kościoła
- 3) trudno powiedzieć: brak odniesienia autora tekstu do kwestii zaangażowania CAŁ w obszarze społecznym, politycznym i duszpasterskim lub trudno określić intencje autora

Badana cecha: PERSPEKTYWA MORALNO-ETYCZNA

Definicja cechy: sposób zaprezentowania przez portal internetowy CAŁ w moralno-etycznej perspektywie jej działalności i tożsamości

Kategorie w ramach cechy i ich definicje:

- 1) pozytywna: ocena tekstu prasowego jest pozytywna
- 2) negatywna: ocena tekstu prasowego jest negatywna
- 3) mieszana: w tekście prasowym można odnaleźć elementy pozytywne i negatywne
- 4) obojętna: tekst prasowy nie odnosi się do oceny moralno-etycznej lub trudno powiedzieć

Badana cecha: TON

Definicja cechy: Dominująca tonacja materiału, która została wyrażona wprost przez autora (*uwagam że, myślę, w moim przekonaniu* itp.) lub pośrednio (poprzez ocenę wydarzeń, postaw, zachowań).

⁴⁶ Obszar społecznego, politycznego i duszpasterskiego zaangażowania w omawianej kwestii należy rozumieć zgodnie z tym, co zawarte jest w Katechizmie Kościoła Katolickiego, nr 1877–1948.

Kategorie w ramach cechy i ich definicje:

- 1) aprobujący: ocena pozytywna, przychylne ustosunkowanie się autora do omawianej kwestii
- 2) krytyczny: negatywny lub sceptyczny, sugerowanie odbiorcy tekstu przybranie negatywnej postawy wobec omawianych kwestii
- 3) ambiwalentny: jednoczesna ocena krytyczna i aprobująca dotycząca danej kwestii
- 4) mieszany: różne oceny dotyczące różnych aspektów

Badana cecha: AKTORZY

Definicja cechy: Podmiot, do którego odnosił się materiał badawczy (jednostka ludzka, wspólnota osób, populacja, społeczeństwo itp.)

Kategorie w ramach cechy i ich definicje:

- 1) Całość: CAŁ jako organizacja diecezjalna
- 3) Placówki: poszczególne placówki CAŁ,
- 3) Jednostki: poszczególni reprezentanci CAŁ, którzy są przedmiotem materiału badawczego lub wymienione z imienia i nazwiska osoby, którym CAŁ udzieliła pomocy.

BIBLIOGRAFIA

- Baniak J., *Kościół rzymskokatolicki i jego medialny obraz w demokratycznym społeczeństwie obywatelskim w Polsce w ujęciu i ocenach katolików świeckich*, w: *Religia i Kościół w społeczeństwie demokratycznym i obywatelskim w Polsce. Między losem a wyborem*, red. J. Baniak, Poznań: Wydawnictwo Naukowe Wydziału Nauk Społecznych UAM 2012, 37–74.
- Bogdańska J., *Między prasą a cyberprzestrzenią. Analiza porównawcza gazety i serwisu www na przykładzie „Dziennika Łódzkiego”*, *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica* 32 (2016), nr 2, 149–165.
- Caritas Archidiecezji Łódzkiej*, <http://www.caritas.lodz.pl> [dostęp: 17.10.2017].
- Charytatywna akcja PiS przeciwko WOŚP? Caritas Polska odcina się od planów MON*, 11.01.2017, <http://www.newsweek.pl/polska/polityka/charytatywna-akcja-pis-caritas-polska-odcina-sie-od-planow-mon,artykuly,403341,1.html> [dostęp: 17.10.2017].
- „Fakt” nowym liderem w trzech regionach. *Czytelnictwo dzienników w województwach*, 8.04.2016, <http://www.wirtualnemedi.pl/artykul/fakt-nowym-liderem-w-trzech-regionach-czytelnictwo-dziennikow-w-wojewodztwach> [dostęp: 17.10.2017].
- Gackowski T., *Wprowadzenie*, w: *Metody badania wizerunku w mediach. Czym jest wizerunek. Jak i po co należy go badać*, red. T. Gackowski, M. Łączyński, Warszawa 2009, 9–13.
- Grunig J., *Two-way Symmetrical Public Relations. Past, Present and Future*, w: *Handbook of Public Relations*, red. R.L. Heath, London 2001, 11–30.
- Jurczyk Z., *Procesy koncentracji i monopolizacji na rynku prasy regionalnej w Polsce*, *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* nr 405, 2015, 127–140.
- Komu ufają Polacy? Na czele rodzina, WOŚP i Caritas. Nie ufamy partiom politycznym*, <http://kurier.pap.pl/depesza/161352/> [dostęp: 17.10.2017].
- Koral J., *Odbiorcy pomocy Caritas*, *Seminare. Poszukiwania naukowe* nr 18, 2002, 413–433.
- Kordula B., *Znaczek Caritas zobowiązuje*, 14.01.2013, <http://www.pch24.pl/znaczek-caritas-zobowiazuje,11548,i.html> [dostęp: 17.10.2017].
- Mayring P., *Einführung in die qualitative Sozialforschung. Eine Anleitung zu qualitativem Denken*, Weinheim Basel: Beltz Verlag 2002.
- Michalczyk S., *Jednostka i społeczeństwo w świecie mediów. Klasyczne i współczesne idee w teoriach średniego zasięgu*, Katowice: Wydawnictwo Śląsk 2015.

- Pisarek W., *Analiza zawartości prasy*, Kraków: „Biblioteka Wiedzy o Prasie” 1983.
- Przygoda W., *Posługa charytatywna Kościoła w Polsce*, Lublin: Wydawnictwo KUL 2004.
- Polański B., *Boże Miłosierdzie w życiu i posłudze św. Jana Bosko*, Seminar. Poszukiwania naukowe nr 38 (2017) 3, 23-35.
- Statut Caritas Archidiecezji Łódzkiej Organizacja Pożytku Publicznego*, <http://caritas.lodz.pl/?art=20be143e3ca83ac4da0f5c652acfc6a9> [dostęp: 17.10.2017].
- Wnuk-Lipiński E., *Granice wolności. Pamiętnik polskiej transformacji*, Warszawa 2003.
- Wsparcie dla dzieci i młodzieży ukraińskiej*, 22.08.2017, <https://caritas.pl/blog/2017/08/22/wsparcie-dla-dzieci-i-mlodziezy-ukraińskiej/> [dostęp: 17.10.2017].

IMAGE OF CARITAS OF THE ARCHDIOCESE OF LODZ ON THE WEBSITES EXPRESSILUSTROWANY.PL AND DZIENNIKŁODZKI.PL

Summary

The aim of the paper is an attempt to define the image of the Catholic charity Caritas of the Archdiocese of Lodz. The author used the method of press content analysis (quantitative and qualitative methods of research) and hermeneutical method. The research material was published on the websites of regional press “Express Ilustrowany” and “Dziennik Łódzki”. The author of the analysis paid special attention to how the charity work of Caritas of the Archdiocese of Lodz in the years 2015–2016 was presented.

Key words: Internet, www, Website, Caritas, charitable organization, Catholic Church

Nota o Autorze

Ksiądz Rafał LEŚNICZAK – prezbiter archidiecezji łódzkiej, doktor nauk humanistycznych w zakresie nauk o poznaniu i komunikacji społecznej (Pontificia Università della Santa Croce, Rzym 2010; nostryfikacja doktoratu – Wydział Filozofii i Socjologii UMCS w Lublinie 2012). Adiunkt w Katedrze Teorii, Aksjologii i Prawa Mediów Instytutu Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa UKSW w Warszawie. Wykładowca pedagogiki mediów masowych w WSD w Łodzi. Jest autorem ponad 30 publikacji naukowych z zakresu mediów, religii i polityki. Jego zainteresowania naukowe koncentrują się wokół komunikowania politycznego, analizy wizerunku prasowego instytucji, organizacji, liderów politycznych, procesów personalizacji i mediatyzacji, public relations oraz teorii komunikowania masowego. Kontakt e-mail: rafalles@vp.pl